

7. Merton R. K. Focused Interview / Robert K. Merton. – London: Free Press, 1990. – 200 p.

8. Powell R. A. Focus groups / Powell R. A. and Single H. M. // International Journal of Quality in Health Care. – 1996. – No8 (5). – P.499–504.

References

1. Belanovskij S. A. Metod fokus–grupp / S. A. Belanovskij. – M.: Izdatel'stvo Magistr, 1996. – 272 s.
2. Belanovskij S. A. Metodika i tehnika fokusirovannogo interv'ju / S. A. Belanovskij. – M.: Nauka, 1993. – 214 s.
3. Oficijnyj sajt Vseukrai'ns'kogo gromads'kogo ob'jednannja Gromadjans'ka mrezhka «OPORA» oporaua.org/.
4. Gibbs A. Focus Groups [Electronic Source] / Anita Gibbs. – Access Mode: <http://sru.soc.surrey.ac.uk/SRU19.html>.
5. Kitzinger J. The methodology of focus groups: the importance of interaction between research participants / J. Kitzinger // Sociology of Health. – 1994. – No16 (1). – P.103–21.
6. Morgan D. L. Focus groups as qualitative research / David L. Morgan. – London: Sage, 1999. – 88 p.
7. Merton R. K. Focused Interview / Robert K. Merton. – London: Free Press, 1990. – 200 p.
8. Powell R. A. Focus groups / Powell R. A. and Single H. M. // International Journal of Quality in Health Care. – 1996. – No8 (5). – P.499–504.

Arabadjiev D. Yu., Doctor of Political Sciences, Professor of Social Work Department, Zaporizhzhya National Technical University (Ukraine, Zaporizhzhya), dimariy218@ya.ua

Focus group interviews as a method of political public monitoring of elections in Ukraine: the experience of conducting

The article deals with the peculiarities of focused group research as a method of public monitoring of the electoral process in Ukraine. Some advantages and disadvantages of this method are defined in the article. The experience of the implementation of focus groups into the public monitoring of the electoral process by NGO «OPORA» is given.

Keywords: focus group, interview, applied policy research, public monitoring, election process.

Арабаджиев Д. Ю., доктор политических наук, доцент, профессор кафедры социальной работы, Запорожский национальный технический университет (Украина, Запорожье), dimariy218@ya.ua

Фокус–групповые политические исследования как метод общественного мониторинга выборов в Украине: опыт применения

Рассмотрены особенности фокусированных групповых интервью как одного из методов общественного мониторинга избирательного процесса в Украине. Определены отдельные преимущества и недостатки этого метода. Представлен опыт реализации фокус–групп в рамках осуществления общественного мониторинга избирательного процесса ВОО ГС «ОПОРА».

Ключевые слова: фокус–группа, интервью, прикладные политические исследования, общественный мониторинг, избирательный процесс.

* * *

УДК 327.7:061.1.НАТО(477)

Вонсович О. С.,
кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин, ПРАТ «Вищий навчальний заклад «Київська гуманітарна академія» (Україна, Київ), sefinrof@ipnet.ua

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН УКРАЇНИ З НАТО

Метою даної статті є аналіз перспектив розвитку відносин України з НАТО. Для цього автором досліджено сучасний стан відносин відомо, а також окремі напрями співробітництва. Під час написання статті, автором були використані наступні методи: аналіз, синтез, порівняння, індукція, дедукція. Основні одержані висновки полягають в наступному: на сучасному етапі розвитку відносин України з НАТО спостерігається ряд позитивних моментів (співробітництво поступово набуває все більш практичного виміру, наша держава розширює спектр напрямів відносин, Альянс стає більш зацікавленим в продовженні діалогу, розвивається воєнно–політичне та воєнно–технічне співробітництво та ін.); в разі подолання деструктивних процесів та відновлення конструктивної взаємодії між гілками влади всередині держави процес інтеграції України до НАТО набуде більш практичного змісту, що

позитивним чином позначиться на підвищенні рівня обороноздатності та національної безпеки, а також сприятиме розвитку інтеграції нашої держави до євроатлантичного простору безпеки.

Ключові слова: Україна, НАТО, співробітництво, відносини, безпека, виклики, загрози.

Основною проблемою, яку аналізує автор в даній статті, – є аналіз та визначення перспектив розвитку відносин України з НАТО на сучасному етапі. Такими, які раніше не були достатнім чином обґрунтовані, видаються наступні аспекти: сучасний стан відносин України з НАТО в умовах конфліктних протиріч на сході; деструктивний характер процесів в економічній, політичній, соціальній та інших сферах, який негативним чином впливає на інтеграцію до Організації Північноатлантичного договору; розширення стратегічного та конструктивного діалогу з широкого кола питань безпекової сфери та ряд інших.

Серед останніх досліджень і публікацій, присвячених досліджуваній тематиці, автор виділяє матеріали публікації Н. Кайданович, в якій були досліджені такі важливі питання як: перспективи співпраці Північноатлантичного альянсу та України в контексті її позаблокового статусу, воєнно–політичне співробітництво України з НАТО та ряд інших. В статті, також, були використані матеріали публікації зарубіжного дослідника Г. Кухалейшвілі, в якій він зосереджує увагу на результатах Саміту НАТО в Чикаго в 2012 р. і яким чином вони вплинули на відносини України з Організацією Північноатлантичного договору. В переважній більшості, автором в роботі використані матеріали засобів масової інформації, а також вітчизняні нормативно–правові акти, які регулюють відносини України з НАТО.

Метою даної статті є дослідження перспектив розвитку відносин України з НАТО.

Курс на «продовження конструктивного партнерства з Організацією Північноатлантичного договору та іншими військово–політичними блоками з усіх питань, що становлять взаємний інтерес» [1] визначено Законом України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики».

У лютому 2012 р. Центром Разумкова було проведено опитування експертів (взяло участь 35 експертів: народні депутати України, представники центральних і регіональних органів виконавчої влади, державних і неурядових дослідницьких структур у Києві та регіонах України) на тему «Зовнішня політика, національна безпека, позаблоковість і партнерство», результати якого були висвітлені в журналі «Національна безпека і оборона» №2–3 2012 р. [2]. Обираючи серед запропонованих варіантів (ЄС, НАТО, ОБСЄ, ОДКБ, ООН) абсолютна більшість (88%) експертів підтримали курс на партнерство з НАТО. Експерти, які обрали варіант «інше» (9,1%), пропонували повернутися згодом до курсу євроатлантичної інтеграції. Жоден з опитаних не підтримав варіант скорочення масштабів партнерства; лише 6,1% – рекомендують «зберігати відносини на рівні конструктивного партнерства, уникаючи нових ініціатив, що могли б негативно вплинути на відносини з іншими країнами». Отже, ідея продовження партнерства з НАТО може спиратися на міцну експертну підтримку [2, с. 68].

Якби всеукраїнський референдум про вступ України до НАТО відбувся в липні 2015 року, то 64% громадян країни, які взяли б у ньому участь, проголосували б за вступ до альянсу [3]. Це підтверджують дані соціологічного дослідження, проведеного Фондом «Демократичні

ініціативи» імені Ілька Кучеріва і Центром Разумкова в липні 2015 року. За загального позитивного результату референдуму є істотні відмінності між регіонами, зазначають у Центрі Разумкова. «За» членство України в НАТО проголосували б у Західному регіоні 89%, «проти» – 4%, в Центральному – відповідно 73% і 19%, в Південному – відповідно 61% і 40%. «Проти» членства України в НАТО проголосувала би більшість у Східному регіоні – 64%, «за» – 30%, на Донбасі – відповідно 54% і 36% [4].

Виходячи з аналізу двох опитувань на різних рівнях, автор акцентує увагу на об'єднуючому чиннику – і в першому і в другому випадках більшість виступає за приєднання до НАТО, не дивлячись на те, що як внутрішня, так і зовнішня політична ситуація в 2012 і зараз є зовсім різною. Усвідомлення необхідності набуття членства в Альянсі диктує ситуація, яка склалась сьогодні як всередині України, так і поза її межами. У будь-якому випадку перспектива отримання необхідних зовнішніх безпекових гарантій залишається актуальною на сьогоднішній день. З іншого боку, ситуація яка склалась зараз в нашій державі перешкоджає активній інтеграції до Організації Північноатлантичного договору. Це, насамперед, пов'язано із деструктивними причинами політичного, економічного, безпекового, соціального та іншого характеру, а також кризою владного керівництва вцілому, яка, останнім часом в контексті передвибірчої кампанії, стає все більш наявною. Всі ці обставини заважають досягати виконання необхідних критеріїв щодо вступу до НАТО, тим самим віддаляючи Україну від євроатлантичного безпекового простору; залишаючи її на периферії та в «сірій зоні» безпеки – наодинці із сучасними викликами та загрозами. Це, в свою чергу, знижує рівень обороноздатності та національної безпеки. Тому, автор вважає доцільним перетворення існуючих відносин України з НАТО в стратегічний інтенсивний інтеграційний діалог з метою активізації зусиль щодо набуття членства в Альянсі.

Перспективи співпраці Північноатлантичного альянсу та України в контексті її позаблокового статусу були обговорені експертами під час дискусій в рамках Форуму Україна–НАТО, що відбувся 14 листопада 2013 р. в Києві. Говорячи про перспективи співпраці України в НАТО, экс-міністр оборони Польщі Я. Онішкевич назвав присутність Чорноморського флоту Російської Федерації однією з ключових перепон для подальших успішних партнерських відносин та для можливого членства в Альянсі. Адже навіть якщо на території держави є іноземні військові бази, вони повинні бути «більш ізольованими». Так, у випадку членства України в НАТО, буде «складно відзначити кордон між територією НАТО та рештою країн», відзначив Я. Онішкевич [5].

На сьогоднішній день, після анексії Російською Федерацією Автономної Республіки Крим в 2014 р., питання про перебування Чорноморського флоту було автоматично знято. Але, натомість, наша держава отримала ряд нових проблем: захоплення частини української території, втручання у внутрішні справи, початок конфлікту на сході, російська воєнна агресія та ряд інших. Всі вони в своїй сукупності створюють підґрунтя для формування думки про те, що Росії не вигідно, щоб Україна ставала членом НАТО і в геополітичному відношенні ставала частиною європейського та євроатлантичного простору. Їй вигідно, щоб наша держава залишалась в євразійському

просторі – тобто в орбіті своїх національних інтересів для відстоювання своєї російської ідентичності. Така ситуація стає черговою перешкодою на шляху інтеграції до НАТО, не дивлячись на активну підтримку з боку США та ряду європейських держав. Нажаль, поки що, консультативний та декларативний рівні відносин не сприяють практичній реалізації євроатлантичних намірів України. Зустрічі на різних рівнях і в різних форматах («Нормандська четвірка», Мінські зустрічі, тощо), а також ті домовленості, яких вдається досягати, не мають відповідного практичного сенсу – особливо, щодо останніх (декларативність заяв і намірів на практиці майже не реалізується). Виходячи з такої складної ситуації, автор вважає необхідним посилення активних практичних дій та кроків щодо припинення бойових дій на сході згідно положень «Мінських домовленостей» та інших рішень, а також запровадження миротворчих місій для підтримання необхідного безпекового клімату і розведення сторін конфлікту. Зрозуміло, що цей процес не є швидким щодо реалізації (з огляду на розбіжність у позиціях конфліктуючих сторін), але знаходження компромісних точок порозуміння може стати в перспективі початком встановлення мирного діалогу та закінчення конфлікту.

На Саміті НАТО у м. Чикаго у 2012 р. Альянсом була офіційно прийнята ініціатива «розумної оборони» («smart defense»). Один з аспектів даної ініціативи представлений т.зв. стратегією «Координації з партнерами». За офіційними даними подібне партнерство повинно полягати в підтримці з боку даних держав створення і використання системи ПРО, їх участь в обміні стратегічною інформацією, в боротьбі з поширенням заборонених вибухових речовин, зброї масового знищення, ядерної зброї, а також кооперацію в промислових секторах, які можуть бути використані для підтримки системи ЄвроПРО і AGS (Alliance Ground Surveillance – Система розвідки, спостереження і виявлення). Крім того, передбачається використання державами-партнерами системи AGS для забезпечення безпеки власного повітряного простору. Україна, будучи членом Програми «Партнерство заради миру», згідно Закону України «Про засади зовнішньої і внутрішньої політики», також має певні перспективи співпраці з НАТО в контексті «розумної оборони» [6].

На сьогоднішній день, на думку помічника заступника Генерального секретаря НАТО з питань оборонних інвестицій Е. Герольда Україна повинна розширювати свою участь в рамках «розумної оборони». З огляду на конфліктні протиріччя з Росією НАТО сприйматиме у придбанні кодифікаційних систем для обміну інформацією щодо повітряної обстановки (повітряна безпека) Україною, а також допомагатиме у підготовці відповідного персоналу [7]. Він висловив сподівання на те, що Україна надсилатиме своїх експертів для роботи в межах ради директорів НАТО з питань озброєнь, а Альянс продовжуватиме надавати фінансову допомогу з цього питання [7].

На думку автора, перспективи розширення участі України в ініціативі «розумна оборона» в позитивному відношенні сприятимуть не тільки інтеграції до НАТО, але і зможуть вплинути на прискорення розв'язання конфліктних протиріч на сході. Надання необхідної допомоги підсилить зусилля в боротьбі із агресивними проваями Росії, а також позитивним чином позначиться на стані національної безпеки.

Окрім питань воєнної безпеки, актуальним в контексті розвитку співробітництва України з НАТО є проблематика екологічної безпеки, яка останнім часом, стає все більш популярною для Альянсу як в регіональному, так і в міжнародному вимірах.

На сьогодні Україна продовжує практику ініціювання та реалізації природоохоронних проєктів, спрямованих на виконання Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» [8] та Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011–2015 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року №577 [9]. Важливим моментом, в цьому відношенні, – є забезпечення взаємодії з НАТО для впровадження в нашої державі передового досвіду держав–членів НАТО у сфері екологічної безпеки з метою відновлення деградованих земель, що перебувають у користуванні Міністерства оборони України, та щодо створення природоохоронних об'єктів на територіях, що перебували у користуванні Міністерства оборони України [10]. Для цього необхідно продовжити роботу з:

– вивчення досвіду держав–членів НАТО щодо впровадження системи екологічного управління у збройних силах з метою розроблення відповідної методики та адаптування її у Збройних Силах України, а також інструкції з охорони навколишнього природного середовища під час проведення навчань;

– обміну досвідом з державами–членами НАТО щодо розроблення економічних та адміністративних стимулів до заохочення впровадження систем екологічного управління у Збройних Силах України, забезпечення екологічно безпечного природокористування в ході оперативної та бойової підготовки під час проведення військових навчань і тренувань [10].

Автор вважає, що екологічна безпека є актуальним питанням для предметного обговорення в рамках стратегічного діалогу України з НАТО. Сьогодні наслідки глобальної зміни клімату та «реструктуризації» екологічної ситуації напряму впливають на соціальну, гуманітарну, медичну та інші сфери, додаючи їм нових викликів та загроз. В цьому контексті важливим є життя швидких і необхідних превентивних заходів для недопущення подальшого розвитку негативних проявів екологічних загроз. Саме результати активного практичного діалогу між Україною і Організацією Північноатлантичного договору можуть стати основою для вироблення конструктивних рішень в сфері екологічної безпеки та подальшого розвитку колективного співробітництва з іншими країнами–членами.

У національному вимірі політика співробітництва України з НАТО повинна базуватися на національних інтересах та цінностях, які закріплені в основних державних нормативно–правових актах з обов'язковим врахування громадської думки. Це в подальшому може бути досягнуто завдяки проведенню референдуму, впровадження реформ, націлених на підвищення рівня обізнаності про НАТО.

Підсумовуючи вищенаведене, автор робить висновок про те, що на сучасному етапі розвитку відносин України з НАТО спостерігається ряд позитивних моментів: співробітництво поступово набуває все більш практичного виміру, наша держава розширює спектр напрямів

відносин, Альянс стає більш зацікавленим в продовженні діалогу, розвивається воєнно–політичне та воєнно–технічне співробітництво та ін. Вцілому, в порівнянні із періодом 2012–2013 рр., є ряд зрушень, які сприяють відновленню та подальшому розвитку євроатлантичної інтеграційної політики України. Важливим моментом в цьому, є скасування позаблокового статусу в 2014 р., який заважав активній фазі інтеграції.

Конфліктна ситуація на сході нашої держави, погіршення відносин із Російською Федерацією, складна внутрішня політична, економічна, соціальна та інші ситуації не дозволяють, поки що, на сьогоднішній день, активно реалізовувати інтеграційні заходи і кроки. Пріоритетним завданням, в цьому відношенні, повинно стати об'єднання зусиль України і НАТО в рамках протидії агресивним діям з боку Росії. Принцип кооперативної безпеки повинен становити основу для стратегічної та конструктивної взаємодії.

Автор вважає, що в разі подолання деструктивних процесів та відновлення конструктивної взаємодії між гілками влади всередині держави, процес інтеграції України до НАТО набуде більш практичного змісту. Це позитивним чином позначиться на підвищенні рівня обороноздатності та національної безпеки, а також сприятиме розвитку інтеграції нашої держави до євроатлантичного простору безпеки.

У подальшому, дослідження даної проблематики надасть можливість більш детально дослідити важливі аспекти розвитку відносин України з НАТО, а також особливості інтеграції до цієї організації. Необхідність наукових розробок в даному напрямі обумовлена актуалізацією співробітництва України з Організацією Північноатлантичного договору в сучасних умовах збільшення загроз і викликів регіональній та міжнародній безпеці. Наскільки практичним і стратегічно–важливим буде рівень подальших відносин України з НАТО, настільки конструктивнішим буде процес інтеграції до Альянсу. Матеріали даної статті можуть слугувати основою для подальших розробок в цьому напрямі.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» [Електронний ресурс] / Офіційний веб–сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2411–17> (01.07.2010). – Назва з екрану.
2. Зовнішня політика, національна безпека, позаблоковість і партнерство: оцінки експертів [Текст] / Національна безпека і оборона. – 2012. – №2–3 (131–132). – С.64–71.
3. За вступ до НАТО готові проголосувати 64% українців – опитування [Електронний ресурс] / Європейська правда. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2015/09/24/7038687/> (24.09.2015). – Назва з екрану.
4. Громадська думка про вступ України до НАТО [Електронний ресурс] / Український центр політичних та економічних досліджень імені Олександра Разумкова. – Режим доступу: http://www.uceps.org/ukr/news.php?news_id=662 (22.09.2015). – Назва з екрану.
5. Кайданович Н. Україна–НАТО: позаблоковість – не перепона для співпраці [Електронний ресурс] / Портал проєвропейського громадянського суспільства України «Європейський простір». – Режим доступу: <http://eu.prostir.ua/library/260544.html> (15.11.2013). – Назва з екрану.
6. Кухалейшвили Г. Чикагський саммит НАТО [Електронний ресурс] / Агентство стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://sd.net.ua/2012/05/31/sammit-nato-ukraine-usa.html> (31.05.2012). – Назва з екрану.
7. «Розумна оборона» [Електронний ресурс] / «День». – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobyci/rozumna-oborona> (21.04.2015). – Назва з екрану.

8. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> (21.12.2010). – Назва з екрану.

9. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2011–2015 роки» [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/577-2011-%D1%80> (25.05.2011). – Назва з екрану.

10. Указ Президента України «Про затвердження Річної національної програми співробітництва Україна – НАТО на 2015 р.» [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/238/2015/page2> (23.04.2015). – Назва з екрану.

References

1. Zakon Ukrainy «Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky» [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2411-17> (01.07.2010). – Nazva z ekranu.

2. Zovnishnia polityka, natsionalna bezpeka, pozablokovist i partnerstvo: otsinky ekspertiv [Tekst] / Natsionalna bezpeka i oborona. – 2012. – №2–3 (131–132). – S.64–71.

3. Za vstup do NATO hotovi proholosuvaty 64% ukraintiv – opytuvannya [Elektronnyi resurs] / Yevropeiska pravda. – Rezhym dostupu: <http://www.eurointegration.com.ua/news/2015/09/24/7038687/> (24.09.2015). – Nazva z ekranu.

4. Hromadska dumka pro vstup Ukrainy do NATO [Elektronnyi resurs] / Ukrainyskyi tsentr politychnykh ta ekonomichnykh doslidzhen imeni Oleksandra Razumkova. – Rezhym dostupu: http://www.uceps.org/ukr/news.php?news_id=662 (22.09.2015). – Nazva z ekranu.

5. Kaidanovych N. Ukraina – NATO: pozablokovist – ne perepona dlia spivpratsi [Elektronnyi resurs] / Portal proievropeiskoho hromadianskoho suspilstva Ukrainy «Yevropeyskyi prostir». – Rezhym dostupu: <http://eu.prostir.ua/library/260544.html> (15.11.2013). – Nazva z ekranu.

6. Kukhaleishvyly H. Chy kahskyi sammyt NATO [Elektronnyi resurs] / Ahenstvo stratehichnykh doslidzhen. – Rezhym dostupu: <http://sd.net.ua/2012/05/31/sammit-nato-ukraine-usa.html> (31.05.2012). – Nazva z ekranu.

7. «Rozumna oborona» [Elektronnyi resurs] / «Den». – Rezhym dostupu: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobyci/rozumna-oborona> (21.04.2015). – Nazva z ekranu.

8. Zakon Ukrainy «Pro Osnovni zasady (stratehiu) derzhavnoi ekolohichnoi polityky Ukrainy na period do 2020 roku» [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2818-17> (21.12.2010). – Nazva z ekranu.

9. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Natsionalnogo planu dii z okhorony navkolyshnoho pryrodnoho seredovyscha na 2011–2015 roky» [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/577-2011-%D1%80> (25.05.2011). – Nazva z ekranu.

10. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro zatverdzhennia Rіchnoi natsionalnoi prohramy spivrobitnytstva Ukraina – NATO na 2015 r.» [Elektronnyi resurs] / Ofitsiinyi veb-sait Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/238/2015/page2> (23.04.2015). – Nazva z ekranu.

Vonsovoych O. S., PhD in Political Science, associate professor of international relations department of Private Joint Stock Company «Higher educational institution «Kyiv Academy for the Humanities» (Ukraine, Kyiv), sefinrof@ipnet.ua

Prospects for the development of Ukraine's relations with NATO

The purpose of this article is to analyse the prospects of developing relations between Ukraine and NATO. For this purpose, the author examined current state of relations as whole and individual areas of cooperation. When writing the article, the author used the following methods: analysis, synthesis, comparison, induction, deduction. The main conclusions obtained are as follows. At the present stage of development of Ukraine – NATO relations, a number of positive points may be observed: cooperation is gradually becoming more practical; our country broadens the spectrum of its relations; the Alliance is more interested in continuing dialogue; military-political and military-technical cooperation are being developed etc. In the case of overcoming destructive processes and restoration of constructive interaction between the branches of power within the state, the integration of Ukraine into NATO

will take more practical content, that will have positive impact on strengthening national defence and security, and promote the development of integration into Euro-Atlantic security.

Keywords: Ukraine, NATO, cooperation, relations, security, challenges, threats.

Vonsovoych A. S., kandidat politicheskikh nauk, docent kafedry mezhdunarodnykh otnosheniy, ЧАО «Высшее учебное заведение «Киевская гуманитарная академия» (Украина, Киев), sefinrof@ipnet.ua

Перспективы развития отношений Украины с НАТО

Целью данной статьи является анализ развития отношений Украины с НАТО. Для этого автором исследовано современное состояние отношений в целом, а также некоторые направления сотрудничества. Во время написания статьи, автором были использованы следующие методы: анализ, синтез, сравнение, индукция, дедукция. Основные полученные выводы состоят в следующем: на современном этапе развития отношений Украины с НАТО наблюдается ряд позитивных моментов (сотрудничество постепенно приобретает все более практическое измерение, наше государство расширяет спектр направлений отношений, Альянс становится более заинтересованным в продолжении диалога, развивается военно-политическое и военно-техническое сотрудничество и др.); в случае преодоления деструктивных процессов и возобновления конструктивного взаимодействия между ветвями власти в середине государства, процесс интеграции Украины в НАТО приобретет более практический смысл, что позитивным образом отобразится на повышении уровня обороноспособности и национальной безопасности, а также будет содействовать развитию интеграции нашего государства в евроатлантическое пространство безопасности.

Ключевые слова: Украина, НАТО, сотрудничество, отношения, безопасность, вызовы, угрозы.

* * *

УДК 328.185(477):321.011

Радько П. Г.,

доктор історичних наук, професор кафедри політекономії, Полтавський національний педагогічний університет ім. В. Г. Короленка (Україна, Полтава), polkafedra@mail.ru

ПОЛІТИЧНА КОРУПЦІЯ В УКРАЇНІ – ЗАГРОЗА ЇЇ ДЕРЖАВНОМУ СУВЕРЕНІТЕТУ

Осмыслюється політична корупція на основі політологічного теоретико-емпіричного аналізу як соціально-політичного явища, висвітлюється соціальна база її виникнення та поширення, обґрунтовується вплив корупції на економічну та соціальну сфери, політичне життя й конкретно людину, визначаються її особливості в Україні, досліджуються причини її загрози для функціонування правової системи України та її національної безпеки. Доведено, що корупція – це зловживання, яке полягає у використанні законодавства чи публічної влади в приватних інтересах одних людей на шкоду приватним інтересам інших. Адже законодавство і публічна влада – це інструменти, призначені для забезпечення порядку в суспільному житті, заснованого на природних законах. Цей порядок є основою справедливості в розподілі соціальних благ. Зловживання законодавством і публічною владою є свавільям, яке полягає в порушенні порядку, заснованого на природних законах суспільного життя людей, а отже, і в порушенні соціальної справедливості. Корупція в будь-якому її прояві небезпечна, але особливою загрозою національній безпеці будь-якого суспільства становить її політичний прояв.

Ключові слова: політична корупція, хабар, декларація, конвенція, зловживання, корисливість.

У сучасному суспільно-політичному житті України проблема корупції фігурує вже як одна з традиційних тем у передвиборчих виступах і дискусіях політиків. Унаслідок цього утратився й інший висновок: хто про неї найбільше говорить, той і є найбільш корумпованим: державні чиновники – 28%, народні обранці – 25%, юстиція (охоронці закону) – 21% тощо [11, с. 217]. Наразі корупція висвітлюється політиками здебільшого як негативне явище – гальмо економічного й політичного розвитку українського суспільства. Подібні погляди виголошують і представники бізнесу.

Не викликає сумніву й те, що негативне ставлення до корупції домінує в масовій свідомості. Таким чином окреслюється актуальність дослідження проблеми корупції на сучасному етапі розвитку українського